

ENQUESTA SOBRE LA RECOLLIDA SELECTIVA DE LA MATÈRIA ORGÀNICA A CENTELLES – INFORME DE RESULTATS

Centelles, 21 d'abril de 2017

ANTECEDENTS

La recollida selectiva de la FORM a Centelles va representar un 6% dels residus municipals recollits el 2015. A nivell de la comarca d'Osona, la recollida de la FORM va representar el 20,2% dels residus municipals del mateix any mentre que a nivell de Catalunya el percentatge és del 10%.

L'evolució de les quantitats totals de la FORM recollida i de les quantitats relativitzades per habitant i dia, mostren un decrement per ambdós indicadors des de l'inici del servei amb una tendència a estabilitzar-se cap al final del període considerat (figures 1 i 2).

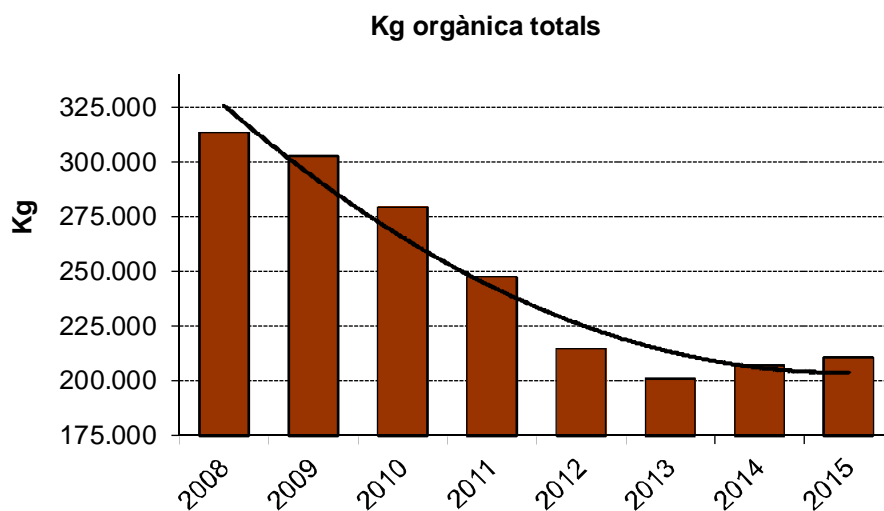

Figura 1. Evolució de les quantitats totals de la FORM recollida selectivament pel període 2008-2015 a Centelles.

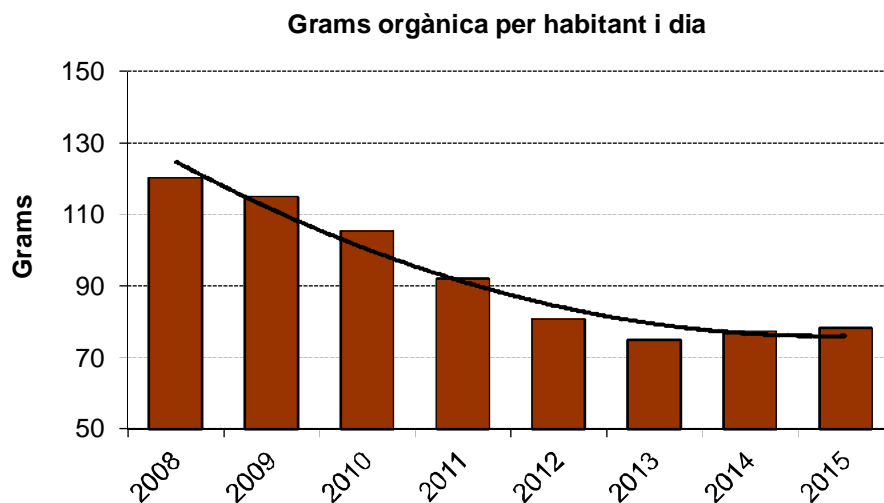

Figura 2. Evolució de la quantitat relativitzada al nombre d'habitants i als dies de la FORM recollida, pel període 2008-2015 a Centelles.

De manera específica, es va dur a terme un estudi de participació en la separació de la FORM durant els anys 2008 al 2011. En aquest estudi es va comptabilitzar el nombre de cubells recollits durant quatre dies de servei del mes de març de cada any. Comparant les dades amb la disponibilitat de cubells dels habitatges (es disposa d'una base de dades d'habitatge per habitatge) es va obtenir una estima de la participació, que en el cas de la població va ser d'un 28% dels habitatges i en el cas dels grans productors, la participació va ser del 27%.

L'anàlisi de les dades permeten concloure que la baixa participació de la població i dels grans productors propicien un percentatge baix de recollida selectiva de la FORM en relació a la composició tipus de la brossa domèstica, on la matèria orgànica representa el 44% dels residus municipals.

Per tal de conèixer els motius que expliquin la baixa participació de la població en la separació domèstica de la matèria orgànica s'ha dut a terme una enquesta d'opinió a la població. Es presenten els resultats de l'enquesta amb una descripció de la metodologia, l'anàlisi estadístic i la interpretació dels resultats.

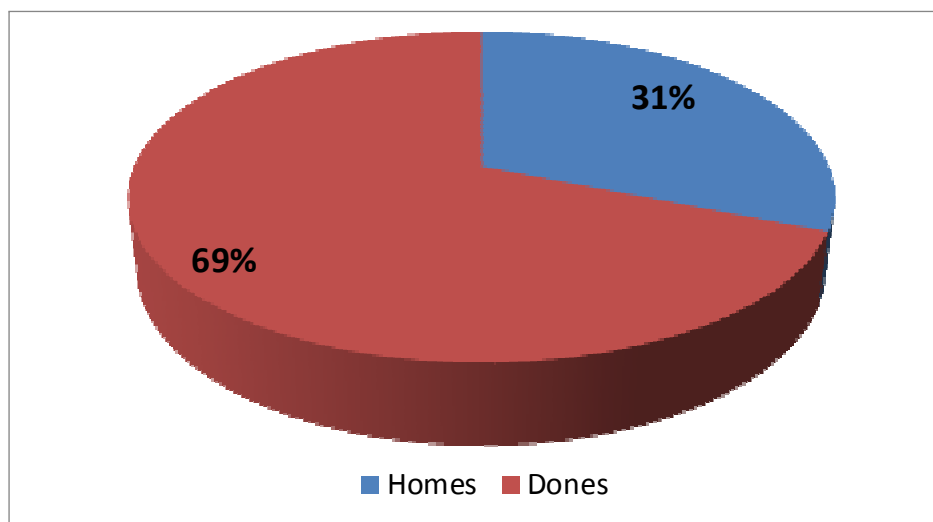
METODOLOGIA DE TREBALL

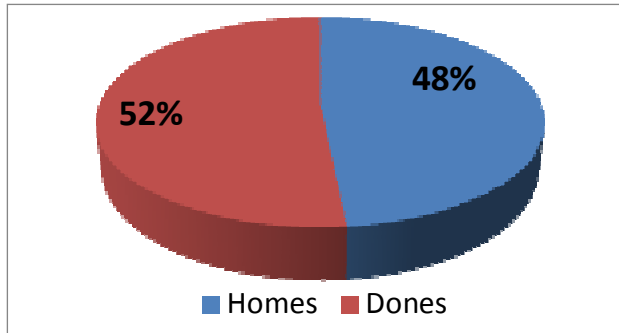
L'enquesta s'ha realitzat a partir d'entrevistes personals per part d'informadors ambientals realitzades de manera aleatòria a persones trobades al carrer. Entre els dies 3 i 12 d'abril de 2017 es van realitzar un total de 83 enquestes. Totes les enquestes es van fer en horari de matí, entre les 9 i les 13:30 hores. Es va prendre de referència el nombre d'habitatges del municipi com a mida poblacional, corresponent a 2.960 habitatges principals (dades IDESCAT per a l'any 2011) ja que es va considerar que la informació recollida d'una persona corresponia a la del conjunt de les persones que resideixen al mateix habitatge. Tenint en compte aquests paràmetres, la fiabilitat de la mostra és del 95% amb un error de 0,021.

RESULTATS DE L'ENQUESTA

Per una banda, es presenten els resultats de la caracterització de la mostra.

Sexe enquestats

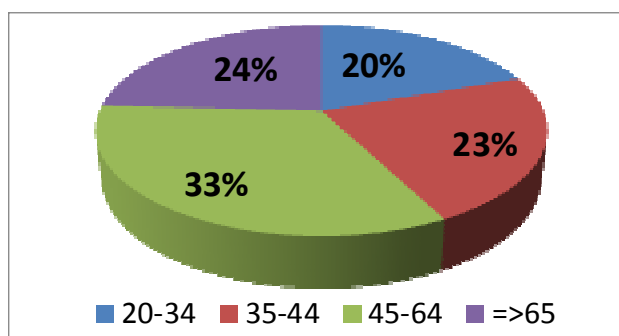
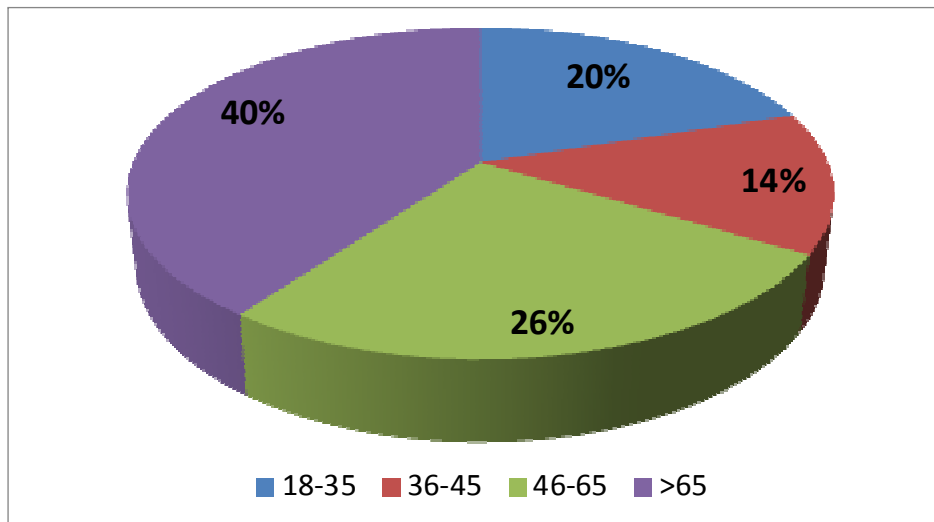

Distribució per sexes de la població de Centelles

La mostra obtinguda està esbiaixada cap el sexe femení, de manera que per a cada pregunta s'ha fet una anàlisi per separat per saber si existeixen diferències en la resposta entre les persones dels dos sexes.

Distribució dels enquestats per grups d'edat

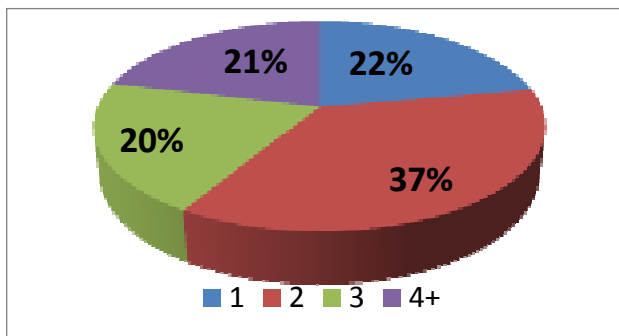
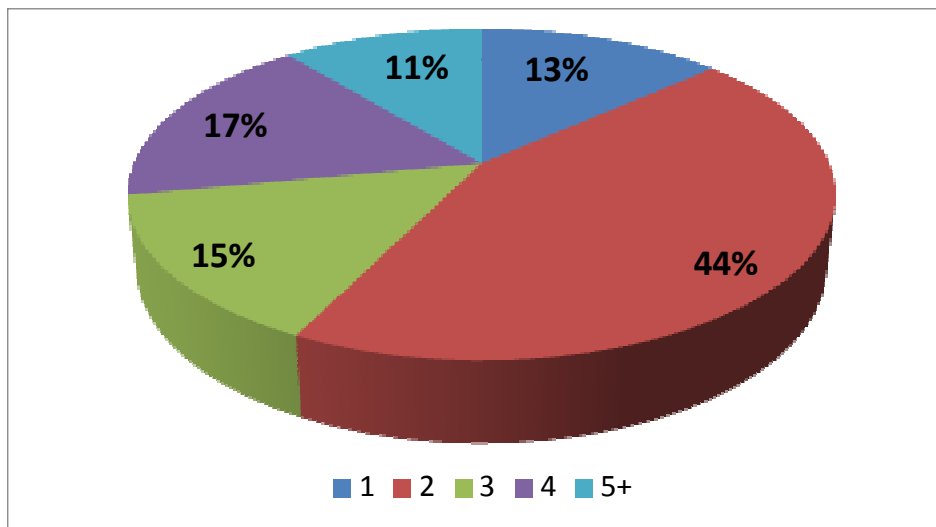

Distribució per edats de la població de Centelles

En el cas de la distribució per grups d'edat, també s'observa un desajustament entre les enquestes realitzades segons els grups d'edat i la distribució de la població de Centelles per edats. El desajustament es produeix per l'elevada quantitat d'enquestes realitzades a persones de més de 65 anys. Per a cada pregunta s'ha fet una anàlisi per separat per saber si existeixen diferències en la resposta entre les persones d'aquest grup d'edat i la resta de persones enquestades.

Distribució dels enquestats pel nombre de persones a la llar

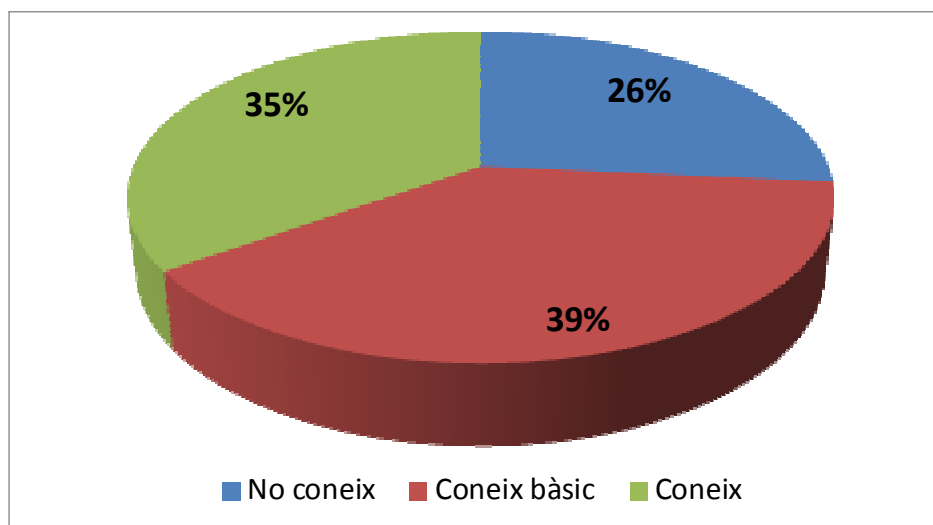

Distribució per nombre de persones a la llar a Centelles

En el cas del nombre de persones per llar no s'han trobat diferències entre la distribució dels enquestats i el nombre de persones per llar de Centelles.

Es presenten a continuació les preguntes plantejades i les respostes en percentatge

1. Coneix el sistema de recollida selectiva de residus de Centelles?

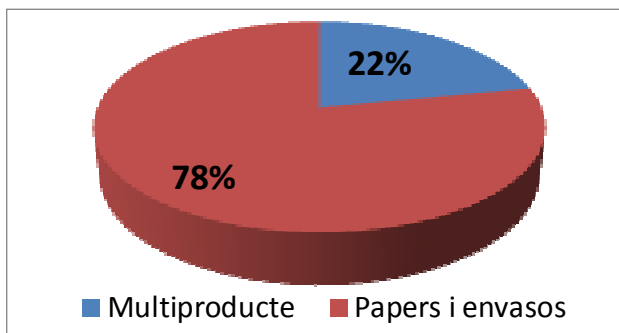
Es considera que una persona no coneix el sistema de recollida selectiva de Centelles quan ho diu explícitament o bé quan només coneix una o dues fraccions. Es considera un coneixement bàsic quan cita almenys 3 fraccions bàsiques i es considera que coneix la recollida selectiva quan cita les 4 fraccions bàsiques (orgànica, rebuig, vidre i multiproducte).

Es detecta que moltes persones identifiquen la recollida selectiva a través dels contenidors, és a dir, si tenen els contenidors davant es situen molt fàcilment però pel nom de la fracció o segons el tipus de material de què està format el residu, tenen més dificultats.

Es percep aquesta dificultat de manera més marcada en les dones enquestades, que es situen majoritàriament a la franja del coneixement bàsic, mentre que la majoria dels homes enquestats coneixen clarament el sistema de recollida selectiva.

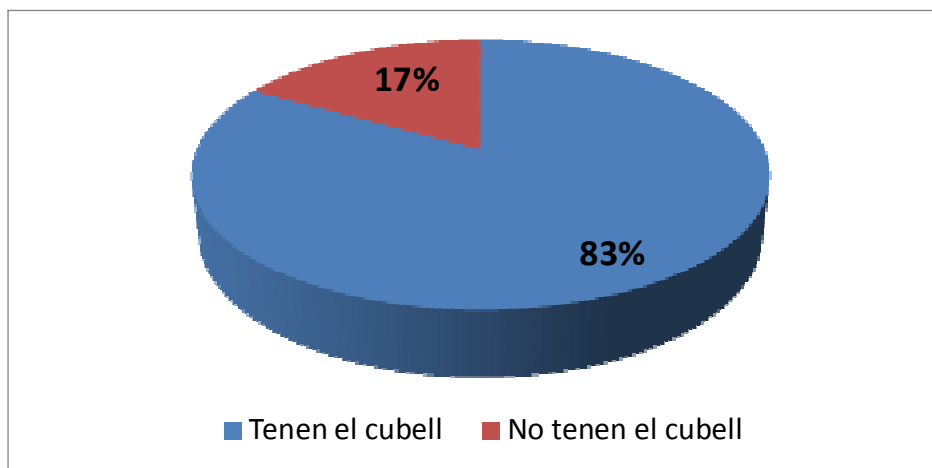
En el cas dels grups d'edat, les persones de més de 65 anys tenen moltes més dificultats en relacionar els residus amb els contenidors on s'han de dipositar respecte la resta de grups d'edat.

Es detecta també la dificultat en la nomenclatura de la fracció multiproducte, ja que, tot i estar indicat aquest nom en la part frontal del contenidor, la majoria de persones la identifica com *envasos i paper/cartró* o com *plàstic i paper/cartró*

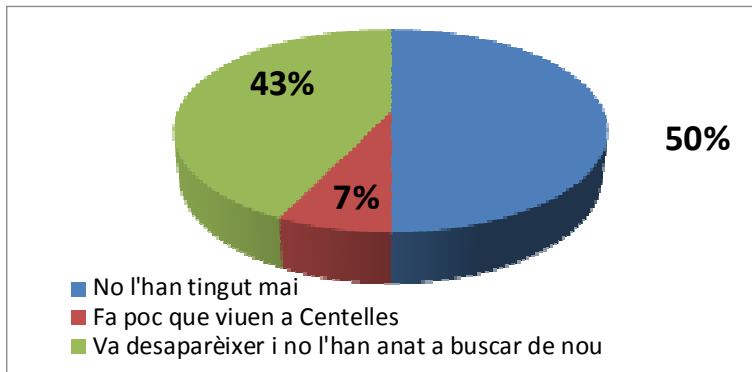
Percentatge d'enquestats que identifiquen la fracció multiproducte com a tal o com a *envasos i paper/cartró* o *plàstic i paper/cartró*

2. Té el cubell per fer la recollida de la matèria orgànica?

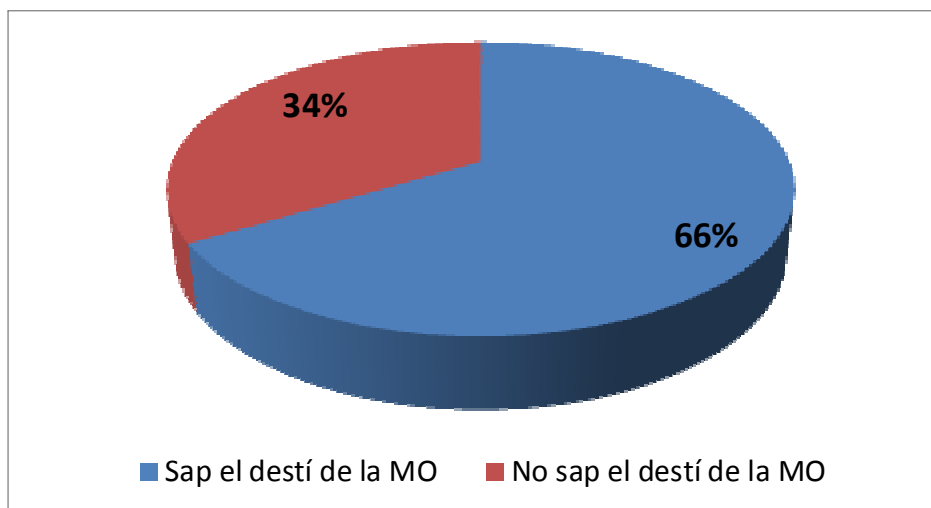
Les dades mostren que la majoria d'enquestats, i per tant, de les llars, disposen dels mitjans per fer la separació de la matèria orgànica a la llar. Si s'observen els motius pels quals hi ha llars on no disposen del cubell, prop de la meitat n'havien disposat però no han anat a buscar-ne un de nou quan els ha desaparegut per alguna raó.

És a dir, segons aquestes dades, un 90% de les llars disposen o han disposat del cubell per fer la separació i recollida de la matèria orgànica. Aquesta xifra correspon exactament amb la informació disponible de la distribució dels cubells durant la campanya d'implantació i successius reforços que es van dur a terme en els anys següents. En el cas dels enquestats del grup d'edat de més de 65 anys, aquest percentatge s'eleva fins al 97%.

S'assumeix que el fet de disposar del cubell no implica utilitzar-lo i, en aquest sentit, un 15% dels enquestats van manifestar de manera espontània que utilitzaven el cubell per a altres usos (no es preguntava al respecte).

3. Sap què se'n fa de la matèria orgànica?

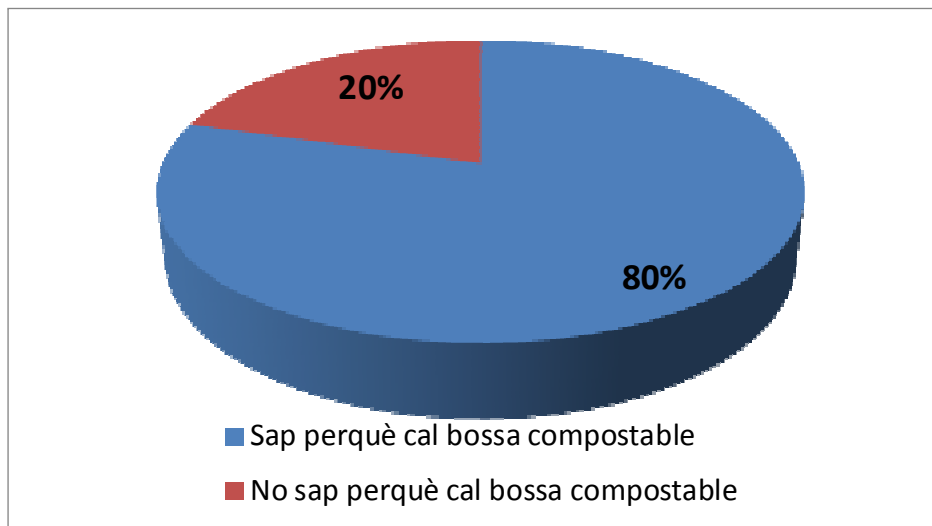

La major part dels enquestats coneixen el destí dels residus orgànics i donen una resposta coherent a la pregunta (compost, adob, terra per agricultura...). Del percentatge que no ho sap, una gran majoria no mostra interès per saber-ho. S'interpreta aquesta resposta com una falta d'actitud cap a la participació en la recollida de la matèria orgànica més que un

desconeixement real, ja que el procés de descomposició i compostatge és fàcilment deduïble pel tipus de residu. Aquest desinterès és més acusat en el grup d'edat de més de 65 anys mentre que no hi ha cap diferència segons el sexe de les persones enquestades.

4. Sap per què cal fer servir una bossa compostable?

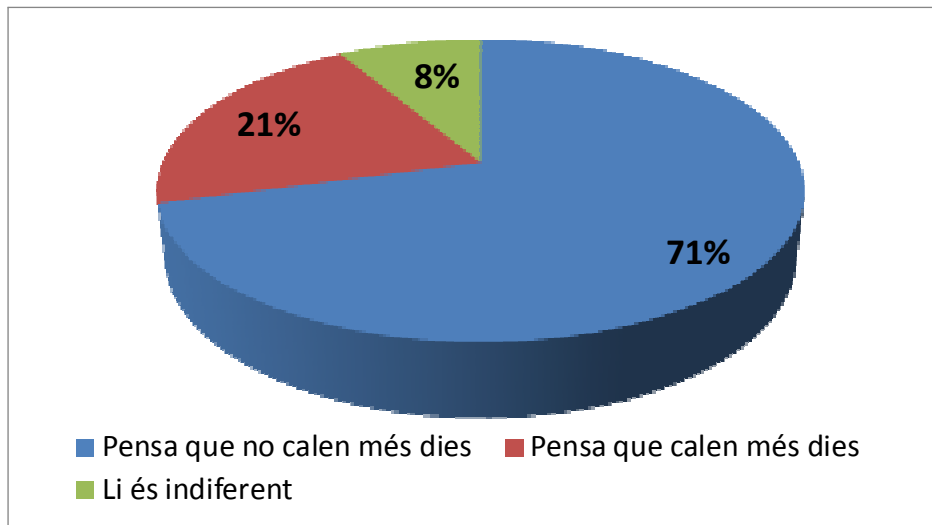
Pel que fa a l'ús de la bossa compostable, el percentatge de persones enquestades que saben que la bossa compostable és biodegradable i s'incorpora al procés de compostatge és superior respecte els que coneixien el destí de la matèria orgànica. Aquest fet corroboraria que no manca informació sobre el procés de compostatge dels residus orgànics i, en tot cas, hi ha desafecció pel fet que s'hagi de fer la separació domiciliaria. Cap dels enquestats ha donat com a resposta l'obligatorietat de l'ús de la bossa compostable determinada per les condicions de lliurament requerides per la planta de compostatge. Es detecta una manca d'informació important sobre aquest punt ja que el cost de les bosses pot representar una dificultat econòmica per a la població sense que hi hagi una alternativa pel que fa a la gestió de la recollida.

En general, la raó que donen els enquestats en el desconeixement és la falta d'interès però en el grup de més de 65 anys hi ha un percentatge de respostes superiors que fan referència a la manca d'informació sobre aquest aspecte.

Es detecta en aquesta pregunta una diferència més marcada entre el grup d'edat de més de 65 anys i la resta, és a dir, les persones d'edat més avançada tenen més desconeixement sobre les raons de l'ús de la bossa compostables. Tampoc es detecta cap diferència segons el sexe de les persones enquestades.

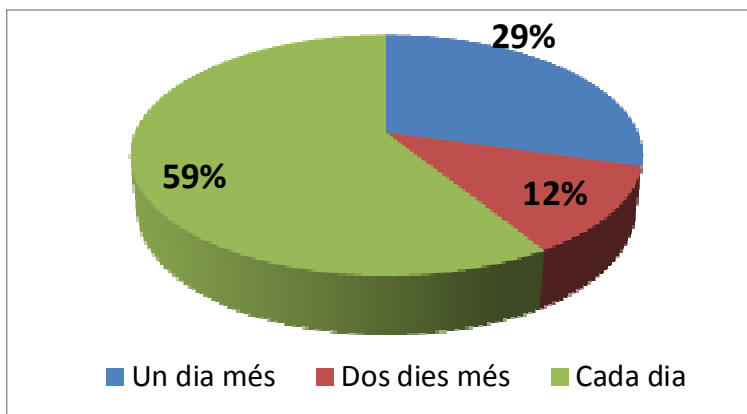
5. Pensa què caldria recollir la matèria orgànica més dies de la setmana?

Pel que fa a la freqüència dels dies de recollida, la majoria de les persones enquestades considera que la freqüència actual és suficient.

Es considera que les persones amb falta de motivació en la separació estan representades en el percentatge dels indiferents però també, una part, en els que consideren que no fa falta més dies. Cap de les persones de més de 65 anys considera que calguin més dies de recollida. Això es pot relacionar, probablement, amb les dificultats per baixar el cubell al portal, tot i que és un benefici per a elles perquè representa un desplaçament més curt respecte els contenidors i amb menys pes perquè és una única fracció.

Per la seva banda, la major part dels que pensen que caldrien més dies, voldrien que es fes cada dia. Aquest tipus de resposta es considera pròpia de persones amb una actitud molt positiva, tot i que en cap municipi la matèria orgànica es recull diàriament, independentment del model de recollida. Destaca que el 100% dels homes enquestats que pensen que calen més dies ho voldrien cada dia.

Distribució dels enquestats que pensen que calen més dies de recollida

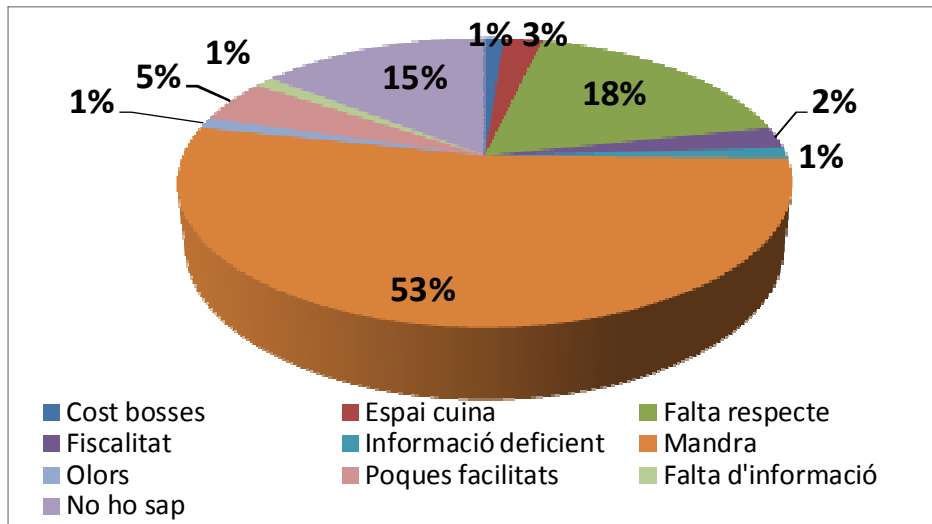
6. Per què pensa que hi ha persones que no separen la matèria orgànica?

Aquesta pregunta oferia a les persones enquestades exposar la seva pròpia actitud sense evidenciar-la referint-se a tercers. D'aquesta manera s'evitava la pregunta directa que podria donar respostes falsejades.

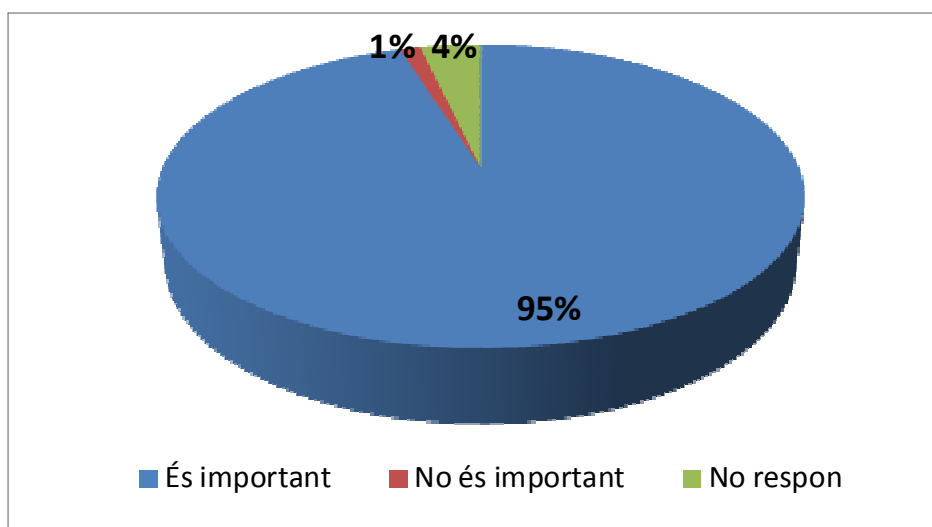

Entre les respostes, trobem un grup de respostes de caràcter general (*falta de respecte, falta d'informació, poques facilitats, informació deficient*) i un altre grup de respostes de caràcter específic (*cost bosses, espai cuina, fiscalitat, mandra, olors*). Els resultats mostren que, segons l'opinió de les persones enquestades, el principal motiu que expliquen la baixa participació en la separació de la matèria orgànica són la mandra o comoditat (53%) i motius de caràcter general i poc definits (25%).

Les proporcions es mantenen sense gaires diferències segons el sexe dels enquestats i del grup d'edat. Només destaca un percentatge més elevat de persones de més de 65 anys que no saben donar un motiu.

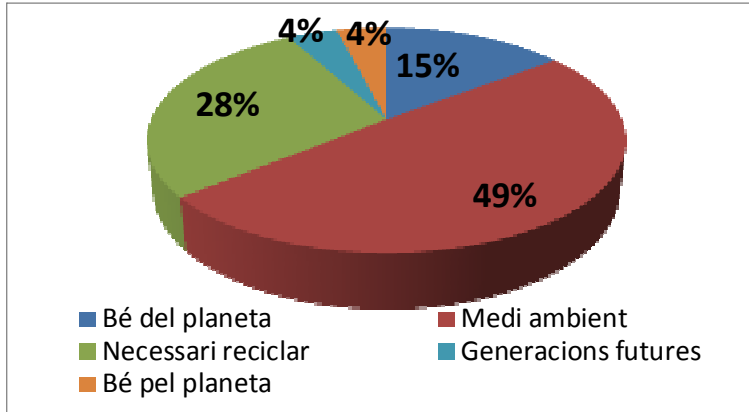
7. Pensa què és important separar la matèria orgànica (i la resta de residus)?

La immensa majoria de les persones enquestades respon afirmativament a la pregunta, amb independència del sexe o l'edat, de manera que la separació de la matèria orgànica es percep com una necessitat. S'interpreta la falta de resposta d'algunes persones en el fet de no voler evidenciar la seva incoherència entre el què pensen i el què fan.

Respecte els motius, fan referència principalment a aspectes concrets (*necessari per reciclar, cuidar el medi ambient*) però en qualsevol cas, s'identifiquen els residus com una problemàtica ambiental que afecta a tothom.

INTERPRETACIÓ DELS RESULTATS

A partir de l'anàlisi estadístic dels resultats es poden extreure un seguit de conclusions de l'enquesta d'opinió sobre la separació de la matèria orgànica a la llar extrapolables al conjunt de la població de Centelles.

- La recollida selectiva genera alguns dubtes en el moment de la separació a la llar. Aquesta situació no és exclusiva de Centelles sinó de tota la població en general, com mostren els continguts de les campanyes institucionals. Aquests dubtes però són, en el cas de Centelles, principalment en la fracció multiproducte i fan referència als envasos en general i als diferents tipus de plàstics. És necessari reforçar aquesta informació, i de manera més específica, en el col·lectiu de les persones de més edat.
- A nivell de la ciutadania, falta establir una relació entre el contenidor de multiproducte i els residus que es llencen en aquest contenidor i que es poden separar a la llar. Especialment pel context de la comarca d'Osona que funciona diferent a la resta de Catalunya.
- Els residus que formen part de la matèria orgànica són molt evidents i no generen cap confusió, excepte en situacions molt particulars.
- La fracció resta o rebuig no s'identifica com la fracció de la recollida selectiva corresponent als residus que no es poden valoritzar o recuperar i manté una importància específica encara molt elevada. Es continua perceben com el gruix principal de les escombraries i, a part, hi ha el que es pot reciclar. És necessari treballar per invertir la importància de les fraccions, prioritzant les recuperables i reciclables.
- Les llars de Centelles disposen del material necessari per fer la separació domèstica de la matèria orgànica.
- La població de Centelles coneix o dedueix que els residus orgànics que es recullen es composten i s'utilitzen com a adob. Tot i que es coneix la planta de compostatge (si més no, per les olors que puntualment arriben), no es té coneixement dels avantatges que implica portar els residus a la planta de compostatge dels Sots (cost menor, menys emissions en el transport, més facilitat en la gestió, poder anar a buscar petites quantitats de compost).
- L'ús de la bossa compostable s'associa als beneficis ambientals pel fet que sigui biodegradable respecte la bossa de plàstic. No es percep un coneixement del fet que sigui obligatori per poder gestionar els residus orgànics a la planta de compostatge dels Sots i poder gaudir dels avantatges. De manera general, a través de les enquestes no s'ha identificat el cost de les bosses com un problema. Aquesta percepció és coherent amb el fet que les campanyes d'incentiu de la compra de bosses compostables (el 3x2 que oferien els comerços) van tenir poca incidència en l'increment de la recollida.
- La freqüència de recollida de la matèria orgànica sembla ajustada a les necessitats de la població. Tot i així, es van recollir diverses opinions on es feia palesa la necessitat que un

dels dies de recollida fos en cap de setmana. La recollida diària és econòmicament inviable i incoherent amb els objectius de prevenció de residus.

- Els principals motius que frenen la participació en la recollida de la matèria orgànica són de caràcter personal o inconcrets. Això representa una dificultat a l'hora de planificar les campanyes de foment de la recollida. Davant d'aquesta situació, cal optar per mesures que forcin al ciutadà a complir amb la seva responsabilitat (sancions, pèrdua d'anonimat). Aquesta problemàtica es detecta a nivell de tots els municipis de Catalunya i és una de les raons de l'increment del cànon de deposició de residus a dipòsit controlat que s'aplicarà sobre la fracció resta dels municipis.
- Malgrat el desinterès en la recollida de la matèria orgànica, els ciutadans de Centelles tenen clar que és necessari reciclar per tenir cura del medi ambient i pel benefici de les generacions futures. Es mostra aquí la incoherència entre el què es pensa i el què es fa. El plantejament de les campanyes de sensibilització han de seguir estratègies per fer aflorar aquesta incongruència i revertir actituds.
- Entre les opinions recollides de les quals no es preguntava específicament, destaca el fet que moltes persones han vist carregar en el camió que fa el servei de recollida de la matèria orgànica altres tipus de residus. Certament, els operaris retiren del carrer altres residus que troben per evitar que quedin al carrer fins l'endemà i que s'haurien d'anar a buscar expressament, complicant la logística del servei. Un cop el camió arriba a la nau la mateixa nit (els residus orgànics no es poden portar a la planta de compostatge fins al dia següent), els residus que no corresponen a matèria orgànica són retirats del camió i classificats convenientment. S'hauria de donar a conèixer aquesta informació per evitar confusions i falses idees entre la població.
- Alguns enquestats també han expressat que voldrien més contenidors de matèria orgànica en les illes de contenidors. Actualment, en els contenidors disponibles a les àrees d'emergència es troben moltes bosses amb altres tipus de residus que dificulten la seva recollida. Molt sovint, aquest contenidors han de ser buidats pel camió de rebuig davant la impossibilitat de seleccionar els residus orgànics (la planta de compostatge no admet altres tipus de residus perquè seria inviable haver de fer una tria). Això fa que es perdi l'esforç de molts ciutadans que hi porten els residus orgànics i la funció d'aquest contenidors de pal·liar la manca de servei de recollida en cap de setmana. També s'hauria de reforçar la informació sobre aquest aspecte i revertir l'abocament d'impropis als contenidors de les àrees d'emergència.